

VRTEC MORNARČEK PIRAN

Nacionalni Unesco projekt

Naš kraj - njegova kulturna in
naravna dediščina

VODA OD MITA DO ARHITEKTURE

Nacionalni Unesco projekt

Progetto nazionale Unesco

National Unesco Project

NAŠ KRAJ - NJEGOVA KULTURNA IN NARAVNA DEDIŠČINA

LA NOSTRA CITTÀ - IL SUO PATRIMONIO CULTURALE E NATURALE

OUR TOWN - ITS CULTURAL AND NATURAL HERITAGE

VODA OD MITA DO ARHITEKTURE

L'ACQUA DAL MITO ALL'ARCHITETTURA.

WATER FROM MIT TO ARCHITECTURE

Da je voda modro zlato so se ljudje zavedali že v starih časih. Voda ni bila vsem dostopna in samoumevna kot danes. Naši predniki so nam zapustili bogato arhitekturno dediščino vodnih virov, ki nas opominja, kako drugačen je bil odnos do vode nekoč. Ob raziskovanju vodnih virov našega kraja smo želeli otrokom povečati občutljivost za ohranjanje le-teh. Z aktivnimi učnimi pristopi in reševanjem preprostih problemov smo razvijali ustrezen odnos do vode in vodnih virov. Rdeča nit projekta je bila evropska tema DEKD 2017 - narava in se povezuje s cilji trajnostnega razvoja glede zmanjševanja onesnaževanja vode, spoznavanja ekosistemov povezanih z vodo ter opozarjanja širše javnosti na ogroženo vodno dediščino. Sodelovali smo z različnimi strokovnjaki, ki so nam vodo predstavili iz različnih vidikov ter tako podkrepili naše znanje in raziskovanje. Ohranjanje in varovanje dediščine je skrb celotne družbe in vsakega posameznika, zato je treba kulturno dediščino vključiti v aktivno vsakodnevno življenje.

Già nei tempi remoti si era consapevole che l'acqua rappresentava il cosiddetto oro blu. L'acqua, infatti, non è stata sempre considerata così facilmente accessibile come lo è oggi. I nostri antenati ci hanno lasciato un ricco patrimonio architettonico di fonti d'acqua che richiama la nostra attenzione al diverso rapporto che si aveva una volta verso l'acqua. Con la ricerca delle fonti d'acqua della nostra località abbiamo cercato di aumentare la sensibilità dei bambini per la preservazione di quest'ultime. Con approcci attivi d'insegnamento e con la soluzione di semplici problemi abbiamo cercato di sviluppare un adeguato atteggiamento verso l'acqua e verso le fonti d'acqua. Il filo conduttore del progetto è stato il tema europeo delle Giornate europee del patrimonio culturale 2017 – la natura e si ricollega agli obiettivi dello sviluppo sostenibile riguardo alla riduzione dell'inquinamento dell'acqua, alla conoscenza di ecosistemi legati all'acqua e all'informazione del pubblico più vasto sulle minacce al patrimonio idrico. Abbiamo collaborato con vari esperti che ci hanno presentato l'acqua sotto diversi aspetti ampliando il nostro sapere e la nostra ricerca. La conservazione e la tutela del patrimonio è dovere di tutta la società e di ogni singolo e proprio per questo il patrimonio culturale va incluso nella vita attiva d'ogni giorno.

In past times people were aware of the fact that water represented the so-called blue gold. Water was not as easily accessible to everybody as it is nowadays. In fact, it is considered as something taken for granted. Our ancestors left a rich architectural heritage of water sources reminding us on how different the attitude towards water was in the past. While doing the research on water sources in our locality, we wanted to increase children's sensitivity to the conservation of the latter ones. By using active teaching approaches and solving simple problems, we were developing

a suitable attitude towards water and its resources. A common thread of the project was the European theme of the European Cultural Heritage Days 2017 – nature and it is connected with the objectives of sustainable development regarding the reduction of water pollution, knowledge about ecosystems connected with water and informing wider public about endangered water heritage. We have cooperated with different experts who presented water from different points of view thus supporting our knowledge and research. The entire society and every single person must be concerned about the conservation and protection of heritage that is why cultural heritage must be included in everyday active life.

Namen projekta:

Otroci so spoznavali vodne vire kot dediščino celotnega človeštva, mite in arhitekturo povezano z vodnimi viri v našem okolju.

Razvijali so kritično mišljenje ob spoznanju, da kljub temu, da večji del našega planeta prekrivajo vodne površine, vode ni v neomejenih količinah.

Cilji projekta:

- Seznanitev otrok s pojavnimi oblikami vode v naravi, njenim pomenom za človeka nekoč in danes.
- Otroci so ob spoznavanju in doživljanju mitov o vodi spoznavali preteklost ter njihov vpliv na sedanost.
- Sodelovanje z institucijami in strokovnjaki lokalnega okolja na področju vodnih virov, arhitekture.

GLOBALNI CILJI PODROČIJ KURIKULA

- Spodbujanje ustvarjalnosti v jeziku.
- Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti.
- Razvijanje izražanja in komuniciranja z umetnostjo.
- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave njene raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.
- Oblikovanje osnove za dojetanje zgodovinskih sprememb; spoznavanje, da se ljudje in okolje, družba in kultura v času spreminjajo.
- Doživljanje matematike kot prijetne izkušnje.

CILJI PODROČIJ KURIKULA

- . Otrok spozna besedo, knjigo kot vir informacij.
- . Otrok se ustvarjalno izraža v jeziku.
- . Otrok se izraza s kretnjami in gibi telesa.
- . Otrok ob poslušanju in pripovedovanju pravljic in drugih literarnih del razvija zmožnost domišljajske rabe jezika ter se identificira z književno osebo.
- . Doživljanje umetnosti kot del družabnega in kulturnega življenja.
- . Negovanje in spodbujanje čutnega doživljanja ter spodbujanje bogatega in razgibanega odzivanja na notranji in zunanji svet.
- . Negovanje in razvijanje individualnih ustvarjalnih potencialov v fazah doživljanja, zamišljanja, izražanja, komuniciranja in uveljavljanja na področju umetniških dejavnosti,
- . Otrok odkriva, spozna, primerja živa bitja in njihova okolja.
- . Pridobiva izkušnje kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju naravnega okolja.
- . Otrok se seznanja z verjetnostjo dogodkov in rabi izraze za opisovanje verjetnosti dogodka.
- . Otrok išče, zaznava in uporablja različne možnosti rešitve problema.
- . Otrok rabi imena za števila, s simboli zapisuje dogodke in opisuje stanje.

	1. delna naloga Kaj mi pomeni voda	2. delna naloga Voda v našem okolju	3. delna naloga Mitološka vodna bitja in morske legende
KAJ	<ul style="list-style-type: none"> . Dan brez vode. . Poizkusi z vodo. . Gibalne slike – voda. . Uprizarjanje gibanja vode z različnimi materiali (rute, blago, vrvi...). . Pregovori, izštevanke, uganke o vodi. . Izmišljanje ugank in pravljic o vodi. . Obisk Mestne knjižnice. . Obeležitev mednarodnega dneva vode. . Modra zgodba (multimedijska predstava). . Pravljica Kokoška, ki je želela videti morje (C. Jolibois, C. heinrich). . Kapljica potepinka se očisti (M. Vahtar). . Čudežna voda (N. Š. Vojska). . Ex tempore – Kaj skriva naša voda? . Igra v senzorni sobi – Vodni stolp. . Igra z različnimi materiali na svetlobni mizi- Voda teče... . Reševanje eko-nalog Modri delfinček, Flupi in voda. . Izmišljena pravljica – Potovanje vodne kapljice. . Iskanje informacij o vodi na spletu, v knjižnici. . Uprizarjanje vode z različnimi instrumenti – Voda dela glasbo. 	<ul style="list-style-type: none"> . Ogled akvarija z biologinjo in spoznavanje najbolj značilnih morskih živali in rastlin. . Obisk Morske biološke postaje. . Obisk Pomorskega muzeja Piran (morsko dno, ribištvo). . Obisk Škocjanskega zatoka. . Ogled vodnjaka v Mediadomu. . Sprehodi ob morju in jezerih. . Kako sta nastali jezera v Fiesi? . Zakaj je morje slano? . Preslikava morskih motivov slikarja M. Borovničar, Duh soli v galeriji. . Oblikovanje vodnjakov iz različnih materialov. . Morske ustvarjalnice na Tartinijevem trgu (DEKD). . Slikanje na platna, akvarel. . Oblikovanje morskih živali iz različnih materialov. . Fotografiranje in risanje piranskih vodnjakov. . Risanje morskih motivov z računalniško miško. 	<ul style="list-style-type: none"> . Morsko čudo (piranska legenda). . Zgodbe o delfinih (N. Landa). . Zgodbe o kačah (M. Tomšič). . Čarobni mlinček (ljudska pravljica). . Pravljica Gusar Berto (I., D. Schubert). . Pravljica Morska deklica (H. CH Andersen) . Mitologija za otroke - Kdo je bil Neptun? . Izmišljanje pravljic o vodnih pošastih, morskih deklicah (senčno gledališče - kamišibaj). . Izmišljene igre Neptun se jezi, Vodomanija. . Simbolna igra gusarji in druge gusarske igre. . Gusarske pesmi, uprizarjanje ob petju, izmišljanje gibov.
ZAKAJ	Razmišljati o vodi kot dragocenem viru življenja.	Da bi spoznali in cenili vodne vire kot dediščino celotnega človeštva.	Da bi otrokom omogočili igrivo raziskovanje umetniškega izražanja pri katerem je proces nastajanja dela pomembnejši od rezultata.
SKLEPNI DEL	Predstavitev projekta v gledališču Tartini, razstava izdelkov v galeriji H. Pečarič (30. 5. 2018).		

IZHODIŠČA ZA RAZISKOVANJE:

Ali lahko voda teče navzgor?

Koliko je voda stara? (voda samo kroži, ne izgine...)

Ali lahko režemo vodo?

Kaj mi pomeni voda?

Voda je modro zlato.

Kako sta nastali jezera v Fiesi?

Zakaj je morje slano?

Kdo je Neptun?

Koliko vodnjakov je v Piranu?

KAJ VEMO O VODI?

*Vodo pijemo da smo zdravi.
Ko je mrzlo voda zmrzne.
Brez vode bi bili umazani.
Voda dela kroge.
Voda dela mehurčke.
Morje je slana voda.
Živali potrebujejo vodo.
Brez vode ne moremo kuhati.
V vodi plavamo, se tunkamo.
Ko dežuje v lužo, padajo dežne kaplje in
pol ko je sončno grejo nazaj na oblak.*

ALI LAHKO ŽIVIMO BREZ VODE?

*Brez vode ne moremo, ker bi ostali brez zraka in hrane.
Ribe pa tudi ne morejo, ker ne morejo biti na travniku.
Ne! Ker potem se nam lahko kar zatakne v grlu in pol ne moremo.
Zato rabimo vodo.
Ne, ker v morju so ribe in grejo stran.
Ja. Če nam zmanjka vode lahko pijemo dež.
Ne, ker pol lahko vsi umremo. Ribice tudi.
Ne! Ker pol ribe umrejo in mi ne moremo piti vode.
In tudi tako ne živimo z vodo.
Ribe ne morejo živeti brez vode, ker pol se posušijo.
Če bi bil lačen, si ne bi mogel oprat grozdja.
Po vodo bi šli v vodnjak.*

KAKŠNA JE MORSKA VODA?

Slana, kisla. ima okus po morju,
malo čuden, sladka, neka
posebna voda, je bela, slaba.

KAJ SO VALOVI?

Valovi so veliki.
Valovi so valovi.
Valovi so, ko daje vodo gor.
Valovi so, ko grejo delfini po morju.
Valovi so gromozanski.
Valovi lahko tudi skalo pošpricajo.

KAKO NASTANEJO VALOVI?

Ko piha burja. Ko naraste voda. Ko dežuje.
Ko grmi.

KJE VIDIMO KAPLJICO?
*Če močno piha burja, se morje da
gor
in padajo kapljice.
Kaplja iz oblaka na tla.
Če se umivaš kaplja, samo kaplja.
Kaplja po travi, ko je bil dež.
Kapljica pride iz pipe.*

KAKO JE NASTALO JEZERO V FIESI?

Ko so kopali glino so nastala jezera.

In pol je rablo več kot sto let deževat.

Pol so nastala jezera ker so skopali in kopali in kopali luknjo in

pol je deževalo več kot 100 let.

So kopali in kopali in so najdli vodo in so stresli notri sol,

so ga naredili in pol je ratalo morje slano.

Brat mi je povedal, kako so naredili jezero.

Človek je eno jezero naredil iz gline. In še narava je eno drugo jezero naredila .

Moj oči, na računalniku je povedal, da tam so izkopali glino in

pol je prišla voda v to jezero in je staro približno 100 let in to je zelo malo.

Voda je šla pod zemljo, ker je več kot 100 let deževalo.

In ta dva jezera sta priključena.

Da je več vode v obeh jezerih in sta priključena pod zemljo.

Oči mi je rekel zvečer, sem ga zbudila iz postelje (smeh) sem ga vprašala.:

koliko vode je deževalo v skritem jezeru (malo jezero v Fiesi) ?

Mi je rekel, da mi bo povedal zjutraj, ko bo prišel iz službe.

**Otroke smo vključili v raziskovanje,
kje bi pridobili še več informacij o vodi.**

*Vprašal bi gasilce, starejšega brata.
Na youtube, v knjižnici, v akvariju,
na Morski biološki postaji, doma.
Bi šli na obalo, v soline.*

ZAKAJ JE MORSKA VODA SLANA?

Slana, zato, ki ima not moko.

Voda je slana zato, ker so valovi.

Slana, zato ki je slana voda morska. Preveč soli je noter.

Slana, ki so noter tudi hobotnice. Zato, ki ima slano vodo, zato.

Zato, ki je tak narjen. Ker v morju plavajo barke. Tudi jaz plavam.

Zato, ki je morska voda. Ker not živijo morske deklice.

Veš, da jaz sem videla morsko deklico. Je bila rdeča, druga pa rumena.

In potem so morski psi in delfini in kiti. Morski pes je slan.

Ob zaključeni delni nalogi smo otroke spodbujali k samorefleksiji.

KAJ SMO SE NOVEGA NAUČILI O VODI?

Voda premaga ogenj. V vodi je plankton. Morje ima veliko soli v sebi. Dan brez vode bi bil mrtev. Nihče ne bi preživel brez vode.

Na našem planetu je dosti vode. Imamo isto vodo kot dinosavri. V morju je voda slana, v rekah sladka. V Piranu je dosti vodnjakov, oni so suhi.

V morju, če delfini pojejo plastiko lahko umrejo. Ko morje izhlapeva, v solinah ostane samo sol. Morje je kot voda, samo da je notri veliko soli.

V vodi plavamo, jo pijemo, jo pijejo tudi ribice, lahko si umivamo zobe in pomivamo posodo.

Voda kroži: Najprej pade dol dež, potem gre gor v oblake.

Na Točki preloma sem izvedel da imajo črnici zastrupljeno vodo.

Na poročilih SLO1 so povedali, da če slamice padejo v vodo jih želve pojejo in poginejo.

V morju živi morski konjiček. Ko izhlapeva, ker piha veter in burja in greje sonce postane oblak. Potem dežuje.

Morje je valovito, valovi nastanejo, ko piha veter v morje. Morje se potem počasi dviga. meduze, rakci, hobotnice, delfini.

Voda pride iz oblakov, ko so preveč polni polulajo vodo ven. Potem pade dež na zemljo, v reke, potoke in potem gre to vse v morje. Potem gre voda v hlape, izhlapi nazaj v oblake. Vodo uporabljamo za življenje.

Delfini lahko skačejo 4 metre visoko in so mesojedi. Se jih lahko vidi tudi v Piranu, ampak mi jih nismo uspeli videt.

Jaz vem kako nastane vrtinec v vodi... z vodo in oblaki, zelo močno zapiha in se vse skupaj zavrti, oblaki morajo biti temni.

V morju plavajo ribe, delfini, morski ježi, kiti, školjke. Ko so bili ob morju mi ni bilo lepo, da so smeti v vodi, ker škodujejo morju

V morju plavajo morske živalice, plavajo ribice, delfin, kit, hobotnica, morske alge, rakci, polži, kalamari.

Barke plavajo po morju, mi lahko plavamo, se igramo z žogo, se vozimo s trajekti in lahko plavamo na obročih v obliki flamingotov.

Slano vodo bi lahko spremenili v sladko. Velika strela bi zadela v morje. Sol bi se razpočila in šla na zemljo. Ljudje bi imeli sol in vodo.

Ribe imajo škrge, mi jih jemo, ulovijo pa jih ribiči. Kiti pa jejo plankton – to so take majhne ribice. Tudi orke so v morju, ampak ne pri nas, one pa lovijo delfine.

Delfini morajo skakat iz vode drugače težko živijo, ne morejo dihat. Če so delfini v kletki (v ujetništvu) in imajo malo prostora živijo samo 7 let.

**ISKALI SMO
VODNE VIRE.**

Pridobljeno znanje so otroci uporabili v drugih situacijah.
IZMIŠLJENE UGANKE O VODI

Je modro vijolično in slano (MORJE).
Kaj je belo in plava v vodi (GALEB).
V njej smo slečeni, je lahko nevarna (VODA).
Ima dolg kljun, špičast in je močna (MEČARICA).
V njej so ribe, se premika, voda je sladka (REKA).
So nevarni, se spreminjajo, zakrijejo sonce (OBLAKI).
Naredi luže in mavrico, zalije vse od matere narave (DEŽ).
Ribica jih spušča proti vrhu in je okroglo (MEHURČKI).
Živi v morju in ima telo špičasto na glavi (PLAMENKA).
Nekaj kar ima špičaste zobe in je sive barve (MORSKI PES).
Ima dolgo plavut, ima špičaste zobe in je sive barve (KIT).

Raste pod morjem in je nekaj zelenega (MORSKA TRAVA).
Je malo debela in ima špice, je okrogla (RIBA NAPIHOVALKA).
Lahko plava pod vodo, je divja, da notri glavo in ven (DIVJA RACA).
Kdo je to, ki plava v vodi? Je nekaj kar mi jemo in je zelo zdravo (RIBA).
Se ustraši. Plava na vodi in ko se ustraši se napihne in ima bodice (RIBA NAPIHOVALKA).
Kaj je to, ki pada iz dežja na slap in nato pride na jezero in potem gre na lokvanj (KAPLJICA VODE).

Morske ustvarjalnice, teden DEKD Voda – od mita do arhitekture 29. 9. 2017

Živimo ob morju, zato ga doživljamo ob vsakem letnem času drugače. Včasih mirno, drugič igrivo, tretjič spet besno in viharo. Otroci starosti 5–6 let iz obeh enot vrtca Mornarček Piran so na Tartinijevem trgu ustvarjali z različnimi materiali ter ob tem podoživljali morska doživetja. Priključili so se nam tudi otroci, ki ne obiskujejo vrtca. Projekt Voda – od mita do arhitekture smo izvajali kot celoleten projekt ter v naše raziskovanje vključili zunanje sodelavce institucije lokalne skupnosti.

VODA

A. Žibert

Voda, voda, voda, voda!

*Stoji ali pa teče,
če je vroča, peče.
Če je led, je trda.
Je lepa in ne grda.
Voda, voda, voda, voda!*

*Z njo se rad umijem,
z njo se očka brije,
posoda se pomije.
Sama!
(če je zraven mama!)
Voda, voda, voda, voda!*

*Je sladka, brez sladkorja,
je slana, kot vsa morja,
v njej plavam, afne guncam,
v njej fantje nagajajo
puncam!
Voda, voda, voda, VODA!*

ZUNANJI SODELAVCI V PROJEKTU:

- . Morska biološka postaja Piran
- . Pomorski muzej Sergej Mašera
- . Unesco klub Piran, Epicenter
- . Mestna knjižnica Piran
- . Obalne galerije Piran
- . GEPŠ, Akvarij Piran
- . Mediadom Pvrhani, Piran
- . Studio anima, Medvode
- . DOOPS Ljubljana
- . Scuola Elementare Vincenzo e Diego De Castro Pirano
- . Daniela Paliaga, avtorica kataloga V iskanju vode med piranskimi trgi in dvorišči

V projektu so sodelovali otroci enote Mornarček Piran in Barčica Portorož.

Javna predstavitev projekta bo v gledališču Tartini, razstava izdelkov otrok za starše in širšo javnost pa v galeriji Herman Pečarič v Piranu.

Tekst in oblikovanje: Lavra Bregar in Renata Novak

Prevod: Vesna Prinčič

Fotografije: arhiv oddelkov šolsko leto 2017/2018

Tisk: tiskarna Bens, Koper

Založil: Vrtec Mornarček Piran

